

MAC EDUCACIÓ

Gallicanti

Del burg al monestir,
los afanys de Pere Romaní

 **Generalitat
de Catalunya**

 Girona
Museu d'Arqueologia
de Catalunya

Aquest material s'ha elaborat en el marc
del grup de treball **MAC-Girona:**
el monestir de Sant Pere de Galligants
del Pla de Formació de la zona del
Gironès.

Presentació

El Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona es troba situat en el barri vell de la ciutat de Girona, ubicat en el monestir de Sant Pere de Galligants, un dels notables exemples del romànic català, del qual en destaca el seu claustre, magníficament esculturat.

A la potencialitat de l'edifici cal sumar-hi una exposició de peces arqueològiques que ofereixen una visió excepcional del nostre passat. Materials procedents de la pròpia ciutat de Girona així com dels jaciments més importants de les comarques gironines, que ens donen l'oportunitat de remuntar-nos a la història més antiga de l'home des del paleolític fins a l'època medieval.

Aquest fet, la ubicació del museu i el seu contingut, dóna lloc a dos discursos diferents, i alhora complementaris entre si, que ens apropen a un ampli període de la nostra història. Això permet al Museu d'Arqueologia de Catalunya -Girona oferir a la comunitat educativa un ventall d'activitats de diferents temàtiques, adaptades a diferents cicles formatius, des de primària fins a batxillerat.

Imatge: Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona | Josep Casanova

Imatge de Jordi Merino

El programa educatiu està format per tallers i visites on es treballen les diferents èpoques històriques representades en el discurs expositiu, amb l'objectiu de conèixer el nostre passat per entendre el present i intuir el futur.

La metodologia emprada en les nostres activitats es basa en l'experimentació, una oportunitat per rebre coneixements i desenvolupar creativitat i intel·lecte. Seguint en aquesta línia, us oferim aquesta activitat on de forma vivencial i a mode de descoberta mitjançant el treball cooperatiu, els alumnes s'endinsaran en la història.

***Gallicantí.* Del burg al monestir, los afanys de Pere Romaní**

Aquesta activitat ofereix la possibilitat de treballar 4 grans temes que a l'Edat Mitjana són de cabdal importància: el monestir, els oficis i els gremis, l'urbanisme i la botànica. No obstant, com a eix conductor, l'activitat contempla la possibilitat que el grup classe participi en un concurs de relats.

A l'inici de l'activitat es llegeix el començament d'un conte on el protagonista és un nen que es diu Pere Romaní. En Pere vivia al burg de Sant Pere aproximadament entre els segles XII-XIII. El conte, però, no està acabat, perquè és el grup classe qui l'ha de finalitzar, omplint-lo del contingut que haurà après al llarg dels diferents blocs temàtics que es faran a l'interior i exterior del monestir de Sant Pere de Galligants. Finalment, quan el grup classe, a l'escola, hagi finalitzat el relat del conte d'en Pere Romaní, aquest entrarà a participar en un concurs amb la resta de centres educatius que hagin participat de l'activitat al llarg del curs escolar, i es farà entrega d'un premi al relat guanyador.

Durant l'activitat, sobretot després de la lectura de l'inici del conte i abans d'acabar-ho de redactar, els alumnes del grup classe es dividiran en 4 subgrups per poder treballar 4 blocs temàtics diferents: el monestir, els oficis i els gremis, l'urbanisme i la botànica. Aquests temes es treballen de forma participativa; l'alumne esdevé un element actiu i generador de continguts i gràcies al treball de grup, és capaç d'assolir la informació bàsica requerida que després l'ajudarà a narrar el nus i desenllaç del conte.

Així doncs, amb aquesta activitat, coneixerem com els inicis del burg de Sant Pere, als exteriors de la muralla de la ciutat, van molt lligats a l'origen i assentament del monestir: al principi només es podien trobar alguns masos amb vinyes i horts, tot i que a mesura que passaven els anys, i la gent del camp arribava a la ciutat, el burg de Sant Pere es va anar fent més gran; procés semblant al del burg de Sant Feliu. Recordem que el monestir benedictí de Sant Pere de Galligants és un dels monuments més notables de l'art romànic català. Es va construir a la vora de la muralla nord de Girona, a la riba esquerra del riu Galligants a començament del segle X.

Per fundar un monestir sempre es solia triar un lloc pròxim a rius, fonts o déus d'aigua, a l'igual que es tenia en compte tenir pedreres a l'abast per a la seva construcció. Aquestes premisses coincideixen amb la ubicació d'aquest, però si comparem amb un altre monestir benedictí com els de Sant Pere de Rodes, veurem com la decisió per l'emplaçament varia. Molts monestirs benedictins es trobaven a dalt de muntanyes, aïllats de les ciutats. Es buscava la pregària, el recés, la espiritualitat, que només s'aconseguia lluny de les multituds. Però el nostre monestir és un bon exemple d'una fundació urbana més, essent doncs un cas particular pel que fa a la seva ubicació.

Així doncs, posem a les vostres mans una eina singular com a recolzament al coneixement i sensibilitat de l'alumnat envers aquest període tan significatiu del nostre passat.

Currículum

Gallicanti. Del burg al monestir, los afanys de Pere Romaní proposa unes activitats que pretenen que l'alumnat i el professorat experimentin la història d'una manera innovadora i activa.

Seguint les darreres teories sobre l'aprenentatge, presentem les activitats de forma oberta per tal que l'alumnat vagi investigant i resolent un enigma previ que se li anirà plantejant al llarg de les diferents activitats.

Les propostes inclouen la recerca d'informació en diversos suports, el treball de camp, la utilització de les TIC, el desenvolupament de l'autonomia personal, la presa de decisions individual i en grup i la posada en comú de resultats. Les activitats d'ensenyament-aprenentatge s'emmarquen en el currículum de les següents matèries d'ESO, segons el Decret 143/2007 de la Conselleria d'Educació de la Generalitat de Catalunya, de 26 de juny, on s'estableix el currículum de l'Educació Secundària per a Catalunya.

- Ciències Socials, Geografia i Història
- Ciències Naturals
- Matemàtiques
- Tecnologia
- Cultura clàssica
- Història i cultura de les religions
- Llengües

Després d'haver comentat aquests materials amb el professorat de diversos instituts, hem constatat que l'aplicació del currículum varia d'un centre a un altre. També cal tenir present que la realització de les activitats es produeix en èpoques del curs ben diverses. Cada membre del professorat interessat podrà escollir aquelles qüestions que més s'adiguin amb el currículum que està impartint en aquell moment o que vulgui repassar amb el seu alumnat.

Funcionament de l'activitat

Detall de funcionament

El procés s'inicia al MAC-Girona, monestir de Sant Pere de Galligants.

Aquesta proposta, integrada per quatre blocs temàtics, consta d'una part manipulativa o de taller, i d'una altra d'itinerari a peu pel burg o zones properes al burg de sant Pere de Galligants. El grup classe es divideix en 4 subgrups, i cada subgrup només farà un dels quatre blocs temàtics. Al final de la mateixa, els alumnes ho posaran en comú, i cada subgrup explicarà a la resta tot el que ha après.

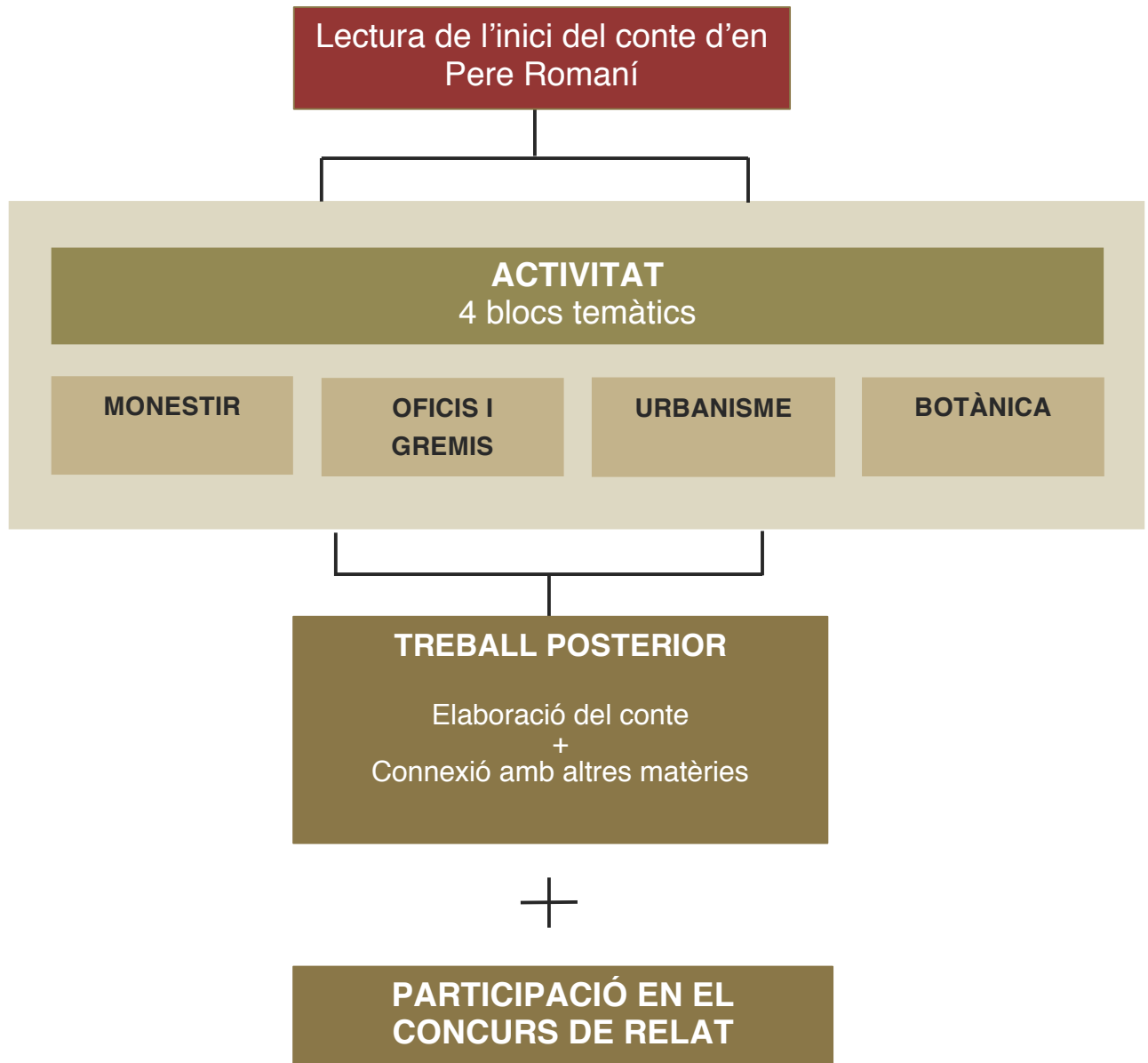
- Monestir
- Oficis i Gremis
- Urbanisme
- Botànica

Per a cadascun dels quatre blocs temàtics hi ha un conjunt de propostes per treballar durant el recorregut i durant la realització del taller. Aquestes propostes les trobareu penjades a la web del museu: www.mac.cat/Seus/Girona/Oferta-educativa/Activitats-didactiques/Paquets-didactics/Gallicanti

Es finalitza el procés amb el treball posterior a l'aula, consistent en l'elaboració del conte que de forma unitària ha de reflectir els continguts apresos al llarg de l'activitat al monestir de Sant Pere de Galligants.

També a l'aula es podran treballar els continguts apresos a l'activitat relacionant-los amb altres continguts que es puguin donar en altres matèries.

Esquema de funcionament

L'Activitat

El conte d'en Pere Romaní

Havien pujat Galligants amunt.

Ell i la mare.

La mare recollia herbes i branquetes amb molta cura. Les anava guardant en saquets que es penjava del cinyell vell i atrotinat que portava lligat a la cintura.

Ell no tenia cap feina a fer. Simplement acompanyava la mare. Això li encantava. Podia empaitar granotes o buscar quelcom comestible entre la bardissa.

Sí, no tenia cap feina a fer, però això s'acabava. Ja tenia cinc anys. No es pot estar desvagat als cinc anys, a no ser que siguis fill d'algun gran senyor. No era el cas. I a sobre era orfe de pare.

Amb la mare anaven pel burg, passant per cada gremi, per cada confraria, per cada obrador, per cada casa, preguntant tothom, també els que treballaven a la intempèrie, a veure si necessitaven un ajudant, un aprenent.

Pensava que per sort encara no l'havien volgut. I no se sentia massa bé de pensar-ho, perquè sabia que era imprescindible que trobés feina, que pogués portar alguna cosa a casa, encara que només fos ell mateix però amb l'estómac ple, sense que la mare hagués d'aconseguir menjar per als dos.

Per la vall per on havien pujat ell i la mare, també en va pujar una altra cosa: el so de les campanes. Les campanes del monestir que portava el mateix nom que ell i el del riu. Sant Pere de Galligants. Era el toc de vespres. Una altra pregària dels monjos. El Sol es pondria aviat. Hora de recollir.

Va seure en un marge elevat, des del qual divisava el rierol i la mare que encara continuava buscant pels marges. Allà, riu amunt, l'aigua era neta, era petita, com ell, va pensar. En quant l'aigua es feia una mica gran quedava bruta i pudent, de la feina dels blanquers, de la brutícia de la gent del burg. Allò li passava a l'aigua. Allò li passaria a ell.

Havien arribat al burg quan ell era un nadó, pel que sabia. El pare va emmalaltir de seguida. La mare era remeiera i el va cuidar. Però no n'hi va haver prou. No tenien diners ni res de valor per pagar els metges, ni les medicines ni les menges que haurien prescrit. Gairebé no recordava la cara del pare. Cada dia n'oblidava un tros. Aviat ja no li'n quedaria res.

— Fas la mateixa cara d'embadalit que ton pare.

Va tenir un sobresalt. La mare era davant seu i se'l mirava de fit a fit amb un somriure obert. Li va agradar. No somreia gaire, la mare. Va respondre el primer que se li va acudir.

— Mare, al burg em diuen Romaní...

— Va, tornem a casa, que he de triar tot això –posant la mà al cinturó, ple de saquets, i començant a anar camí avall.

— Mare, ¿jo em dic Romaní? ¿El pare es deia Romaní?

— No, Pere. Però la gent sempre troba maneres d'anomenar els que no tenen nom. Mira, romaní no és mal nom. Has tingut sort.

— ¿Però com és que em diuen Romaní?

— Segurament perquè sempre en recullo els brots i les fulles. És una planta amb moltes virtuts. És com una rosa marina. Això precisament és el que vol dir, el seu nom. I és una planta molt resistent. Tant de bo se t'encomani. Aguanta les gelades i les secades. I de les seves flors les abelles fan una mel flairosa i remeiera.

En Pere anava escoltant la mare i movia el cap com si sospesés les seves raons. Però el cap se li va girar sobtadament. Havia detectat un moviment entre l'herbei.

La mare seguia caminant i parlant, sense adonar-se'n. Ell, instintivament, va moure la mà cap als calçons. El cordill que els aguantava també aguantava la fona.

No sabríem dir d'on va treure la pedra. Però al cap d'uns segons la llebre jeia sobre l'herba amb un fil de sang entre l'ull i l'orella. La mare s'havia girat en sentir el cop de la pedra contra els ossos de la bestiola.

— Vaja, Pere. Avui el brou del sopar tindrà una mica més de tall. —En Pere va notar tot l'orgull de mare que hi havia en el seu to.

EI MONESTIR

Fitxa del bloc temàtic

ACTIVITAT: EL MONESTIR

NIVELL EDUCATIU: ESO

TEMÀTICA: La vida en un monestir benedictí

LLOC: Monestir de Sant Galligants Pere de. MAC-Girona

DURADA: 2,5 hores

NOMBRE MÀXIM D'ALUMNES: Grup classe

OBSERVACIONS: Cal portar esmorzar, telèfon mòbil per treballar, calçat còmode i roba d'abric.

Descripció de l'activitat

En aquest bloc temàtic els alumnes seguiran el novici Pere Romaní per les diferents estances del monestir i coneixeran com era l'escriptura, el treball, l'alimentació, les pregàries, els càrrecs i les tasques dels monjos. En fi, com era la vida en el seu interior.

Objectius

1. Comprovar el compliment pràctic de la Regla de St. Benet: *Ora et labora*, traduïda a l'horari que se seguia dintre del monestir
2. Personalitzar el repartiment de càrrecs i tasques entre els monjos en funció de les feines que tenien assignades
3. Palesar l'existència de classes segons la procedència social dels diferents monjos; els novicis
4. Conèixer l'alimentació dels monjos

Proposta d'activitat

PRIMERA PART: Taller d'escriptura

Cada alumne rebrà un petit text explicant les funcions d'un dels càrrecs dels monjos del monestir o d'una de les tasques que calia repartir-se entre ells, que haurà de transcriure, aprendre i adoptar-ne la personalitat durant tota l'activitat del bloc temàtic.

Càrrecs	Tasques
Abat	Infermer
Prior	Hostaler
Majordom	Almoiner
Degà	Cellerer
Cambrer o tresorer	Refetorer
Sagristà	Setmaner
	Bibliotecari
	Copista
	Il·luminador
	Mestre de Novicis
	Lector del refetor
	Racioner

Seguidament, es farà una introducció a l'escriptura de l'època medieval i al paper que tenia dins els monestirs. Els alumnes descobriran una de les tasques més importants dels monjos, que era la que es desenvolupava en l'escriptori-biblioteca: l'escriptura. Els alumnes usaran els materials de l'època: paper artesà, plomes i tinta. Cada alumne/a elaborarà un document a partir del text que li haurà tocat.

En acabar el taller, l'alumne s'emportarà el text juntament amb un element identificatiu de la seva personalitat per portar penjat.

Dibuixos de Jordi Sagrera

SEGONA PART: Itinerari

En funció dels espais que hi ha ubicats al plànol de restitució del monestir l'itinerari que cal completar en una hora i mitja és:

Església (matines i prima) - sala capitular - horts - església (terça) - cuina - claustre - església (sexta) - refetor - celler - església (nona) - biblioteca - església (vespres, sopar i completes)

L'alumnat trobarà a cada parada un paper numerat de color, on hi apareixerà:

1. Un número d'ordre i el nom del lloc o estança on es troben
2. L'horari aproximat dintre de la jornada del monestir medieval
3. Un petit text explicatiu de què s'hi feia i quin n'era el càrrec responsable o la tasca que hi estava vinculada (el qual, si hi és haurà d'explicar als companys les seves funcions) i quina era la utilitat del lloc dins del monestir.
4. Un parell de preguntes per veure si han entès el text.
5. Una pista per trobar la parada següent.

OFICIS I GREMIS

Fitxa del bloc temàtic

ACTIVITAT: OFICIS I GREMIS

NIVELL EDUCATIU: ESO

TEMÀTICA: els oficis i els gremis a l'edat mitjana

LLOC: Monestir de Sant Pere de Galligants. MAC-Girona

DURADA: 2,5 hores

NOMBRE MÀXIM D'ALUMNES: Grup classe

OBSERVACIONS: Cal portar esmorzar, telèfon mòbil per treballar, calçat còmode i roba d'abric.

Descripció de l'activitat

Recorregut pel burg de Galligants -en gran grup i en grups autònoms- que ens permetrà parlar dels oficis medievals a partir d'observacions de comerços o elements actuals i de la lectura d'aquests elements des d'una perspectiva històrica. Les conclusions a què s'arriba es fan a través d'una posada en comú que caldria ampliar en el centre educatiu.

Objectius

1. Facilitar la comprensió del sistema laboral de l'edat mitjana aplicat al burg de Galligants.
2. Fer lectura d'una situació actual des d'una perspectiva històrica, en aquest cas aplicat a oficis i feines de la societat medieval.

Proposta d'activitat

PRIMERA PART: Taller d'escriptura

Es començarà el taller amb una introducció a l'escriptura de l'època medieval i al paper que tenia dins els monestirs. Els alumnes descobriran una de les tasques més importants dels monjos, que era la que es desenvolupava en l'escriptori-biblioteca: l'escriptura. Els alumnes usaran els materials de l'època: paper artesà, plomes i tinta per poder transcriure tot elaborant un document a partir de textos antics originals.

El material que se'ls hi proporcionarà és:

- un llistat de feines
- una factura de pagament a diversos gremis
- un rebut dels impostos recaptats per gremis, confraries o aportacions personals
- instruccions del monestir respecte al desenvolupament de tasques foramurs

SEGONA PART: Itinerari

L'itinerari que es presenta és extramurs, i tindria una durada aproximada de 90 minuts.

El burg és d'origen medieval, però ha estat tan modificat que segurament no trobarem indicis de com era quan en Pere Romaní (PR, a partir d'ara) hi buscava feina.

Proposem de buscar-hi indicis d'activitat laboral o pública actual i veure si pot tenir alguna relació amb la societat que hi vivia a l'edat mitjana.

Proposarem un recorregut per la part del burg que queda intramurs.

Portarem un mapa en el qual farem les principals anotacions d'indrets i de possibles oficis. Pel que fa als oficis, es proposa que no es donin pistes concretes, en tot cas fer preguntes genèriques, ja que al final del recorregut es repassaran les fitxes d'oficis reals i es replantejarà si és algun dels que s'han anat detectant.

Si el centre ho preveu, es pot fer també el recorregut amb ajut de GPS, marcant els punts d'interès per tal de treball posterior en el centre, utilitzant les eines de treball de mapes que hom tingui a disposició o que hagi previst d'introduir. Així i tot es proposa que es facin servir igualment els mapes convencionals per tal de contrastar les dues tècniques.

de cada casa o família, com a mitjà de subsistència. Per parlar de la feina de camperol hauríem d'haver pujat Galligants amunt i veuríem els camps ara convertits en zona de passeig urbà. Des de la part alta de la muralla podem fer referència a la zona, prou visible.

- A la mateixa altura de la capella, a l'altra banda de la muralla, estan fent obres en el jardí. Això ens pot portar a parlar que les cases del burg bé devien estar fetes per artesans que també devien intervenir de tant en tant en la seva conservació, [**mano-bre/tapiador/mestre d'obres**] [**picapedrer**] tot i que la majoria de les obres més senzilles eren realitzades pels mateixos estadants.
- Seguint per la muralla hi haurà alguns elements que ens cridaran l'atenció, com ara la torre noucentista de Santa Llúcia i potser també el Jardí de l'Àngel, punt en el que farem nova referència als horts i a la pagesia si és que considerem que no ha quedat prou clar prèviament.
- Durant aquesta part del recorregut i, de fet, durant el recorregut sencer, trobarem elements que ens faran pensar que són peces que també existien a l'edat mitjana i que implicaria qui ho fabricués o qui ho col·loqués. Segurament no es tracta de gent que viu al burg però sí que hi fa feines no precisament puntuals: ja hem esmentat el picapedrer i el paleta però la seva feina es completa amb qui fa les teules i altres elements de ceràmica [**teuler/terrisser**], amb qui transporta els materials més pesants [**traginer**], i amb les persones que fan i posen els tancaments [**fuster**].
- Deixem la muralla i visitem el burg. El primer edifici que trobem el **Centre Jove de Salut**. Hi havia centres similars a l'època? Potser apareixeran els temes de les remeieres i de l'hospital del monestir. Amb tot, pensem que també hi havia metges i que bona part de les cirurgies menors les feien els barbers. [**metge, barber**]. Atès que molta gent coneix aquest espai com a centre de planificació familiar es pot fer referència a les llevadores i assistents del part, tasca sovint assumida per les mateixes remeieres. [**llevadora/remeira**].

Cal suposar que l'alumnat ja ha entès el procediment de l'activitat. A partir d'aquest moment proposem que es facin dos grups d'alumnes (de fins a 8 membres cadascun) que seguiran dos recorreguts diferents:

- Grup 1: carrers interiors del burg: carrer de l'Àngel, carrer de la Rosa i el tram del carrer de Sant Pere comprès entre tots dos, i el tram final del carrer de Santa Llúcia

- Grup 2: carrer de Sant Pere des del trencant del carrer de la Rosa, i carrer del riu Galligants fins a l'inici del carrer de Santa Llúcia

En aquest punt de trobada, davant de la pujada de santa Llúcia, podem informar els alumnes que al XIV hi ha documents que els jurats de la ciutat demanen al bisbe que tot i la proximitat als temples, no posin traves a “vils dones” a desenvolupar “actes libidinosos” ja que era una zona prou allunyada de la ciutat. **[prostituta]**

Posada en comú

Tot seguit farem una posada en comú, que es pot fer a les escales de la dreta, si la meteorologia ho permet o, de preferència, a l'interior del monestir que ens permetrà l'ús d'una pissarra magnètica on recollir les conclusions de les troballes fetes als burg.

En teoria, les troballes dels grups que no consten a la llista anterior haurien de ser:

- Grup 1: el nom dels carrers: **carrer de l'Àngel, carrer de la Rosa, carrer de Santa Llúcia**, no posem el nom del carrer de Sant Pere ja que no hi ha cap rètol en aquesta zona, **Escut de Girona** amb el símbol dels 3 rius, Perruqueria Mercè, Carns i embotits A. Grabulosa **[carnisser]**, L'Art de Relligar – taller i escola d'enquadernació (en pell i pergami) **[relligador]**
- Grup 2: els noms dels carrers: **carrer de Sant Pere, carrer del riu Galligants**, L'Art de Relligar – taller i escola d'enquadernació (en pell i pergami) **[relligador]**, Disseny d'interiors Clara Cassú (Àmbit 7), Bufet jurídic Dídac Tarragó **[notari/jurista]**, **[escrivent]**, Església Ortodoxa – Parròquia Mare de Déu de la Tendresa, Fleca – forn de pa Aliu **[flequer/forner]**, Galeria d'Art Riera, pinces metàl·liques de can Riera **[ferrer]**, símbol sobre la porta de Sant Nicolau **[blanquer]**, Cocteleria – enoteca nYkteris **[vinater]**, La Taverna de l'Abat **[taverner/barber]**.
- Ambdós: a més de les pistes trobades, cal suposar que en algun moment, potser a les conclusions, també es farà esment que al monestir hi havia persones amb diferents oficis i càrrecs que un altre grup està treballant. **[monjo]**

Posada en comú

Com a posada en comú es proposa que cada grup expliqui les anotacions que ha fet i les que són acceptades per l'altre grup s'incorporin en un mapa o quadre conjunt. Així mateix amb una gran pissarra imantada i amb les imatges dels diferents oficis, es repartiran les fitxes i les imatges d'oficis de l'època que han pogut ser referenciades a partir de pistes de l'actualitat:

- Remeiera
- Monja
- Pagès o camperol
- Manobre, tapiador, mestre d'obres
- Picapedrer
- Traginer
- Teuler
- Terrisser
- Fuster
- Carnisser
- Relligador
- Notari o jurista
- Escrivent
- Flequer, forner
- Ferrer
- Blanquer
- Vinater
- Taverner
- Monjo
- Prostituta

A cada feina, fer les hipòtesis següents: consideració social – la feien bàsicament homes o dones? – hi intervenia gent de l'altre sexe? – hi treballaven infants?, i anar-les agrupant segons les apreciacions que vagin sorgint dels grups.

Valoració final:

- feines i prestigi social (feines d'homes i feines de dones, feines a la intempèrie, feines a l'obrador), qualificació, condicions de treball
- treball infantil – educació – possibilitats de millora social

URBANISME

Fitxa del bloc temàtic

ACTIVITAT: URBANISME

NIVELL EDUCATIU: ESO

TEMÀTICA: arquitectura constructiva medieval

LLOC: Monestir de Sant Pere de Galligants. MAC-Girona

DURADA: 2,5 hores

NOMBRE MÀXIM D'ALUMNES: Grup classe

OBSERVACIONS: Cal portar esmorzar, telèfon mòbil per treballar, calçat còmode i roba d'abric.

Descripció de l'activitat

Recorregut pels burgs de Sant Feliu i Sant Pere per observar l'arquitectura popular amb l'objectiu de poder reproduir un habitatge medieval a escala on hagués pogut viure Pere Romaní i situar-lo en una localització històricament possible de la Girona actual.

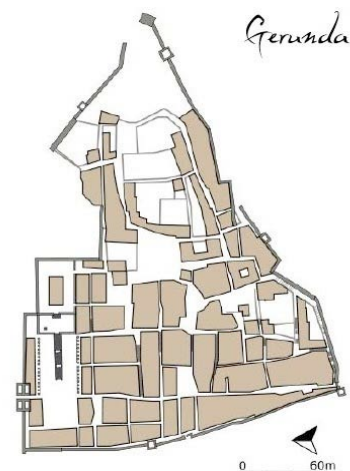
Objectius

1. Facilitar la comprensió del sistema constructiu de l'edat mitjana aplicat als burgs de Sant Pere de Galligants i Sant Feliu.
2. Fer lectura d'una situació actual des d'una perspectiva històrica, en aquest cas aplicat a sistemes constructius de la societat medieval.

Proposta d'activitat

Les muralles romanes i primeres fortificacions medievals van provar no ser prou sòlides durant el setge de Girona del 1285, cosa que va motivar l'edificació d'un nou recinte el segle XIV, entre 1362 i 1380 per ordre de Pere el Cerimoniós. El nou recinte incloïa els burgs de Sant Pere i Sant Feliu.

El recinte romà tenia una forma aproximadament triangular, data del segle III dC i era aquest

Mapa de Gerunda extret de: http://www.pedresdegirona.com/muralles_0_1.htm

Els límits corresponen en l'actualitat aproximadament al següent:

Nord: Sobreportes, pujada de Sant Feliu, Ferran el Catòlic

Sud: carrer de la Força 1-Bonaventura Carreras i Peralta,

Oest: carrer Ballesteries

Est: Torre Gironella

Superfície aproximada: 8 hectàrees.

Extensió i límits del recinte de la Girona medieval

Nord: Pujada de Montjuïc (primer pany de muralla visitable que va des de la plaça de Sant Pere fins la capella de Santa Llúcia i jardins John Lennon, segon pany des dels Jardins de la Francesa fins la Torre Gironella). Tenia un portal nord (*Portal de Santa Maria*) d'entrada a la ciutat al final de la Plaça de Sant Pere amb inici del carrer Pedret) i un segon portal nord-est al costat de l'absis de Sant Pere Galligans (*Portal de Sant Pere*).

Sud: plaça del General Marvà-pujada de les Pedreres fins a l'Onyar)

Est: carrer de la Muralla –passeig Fora Muralla fins les Pedreres (pany de muralla visitable)

Oest: riu Onyar

Extensió i límits dels burgs de Sant Pere i Sant Feliu

Est: Portal de Sant Pere i recinte est.

Nord: Portal de Santa Maria i recinte nord

Sud: Sobreportes i muralla romana

Oest: riu Onyar

Superfície aproximada dels burgs: 4,70 ha

Superfície aproximada de la Girona medieval: 22 Ha

El burgs o ravals de Sant Pere i de Sant Feliu

Fins als segle XIV aquests nuclis de població es troben *extramuros* però n'està documentada l'existència des d'època romana (una de les necròpolis romanes de Girona es trobava a l'actual plaça de Sant Feliu tal i com acrediten les excavacions fetes als anys 80 del segle XX).

Un burg a l'edat mitjana era un barri a l'exterior a una vila emmurallada (DIEC), mentre que un raval és també una part d'una població fora muralla d'època medieval o moderna.

PRIMERA PART: Itinerari

RECORREGUT CENTRAT EN EL BURG DE SANT FELIU (Recorregut sud)

Sortida des de la Portalada de Sant Pere Galligants – gir cap al sud creuant per sobre el Galligants per la plaça Maria Lafitte – plaça dels Jurats – escales del carrer Ferran el Catòlic – Ferran el Catòlic fins Sobreportes (Observació de paraments) – gir cap al nord i baixada per la pujada del Rei Martí fins els números 9-11 (per fer llegenda del llop) i retorn per la mateixa pujada fins al Portal de la Barca – gir cap a l'oest pel Portal de la Barca – Portal de la Barca fins c. del Pou Rodó – gir cap al sud fins plaça de Sant Feliu (observació d'habitatges) – carrer dels Calderers fins la pujada de Sant Feliu – gir cap al nord i retorn a Sobreportes i retorn a Sant Pere Galligants.

RECORREGUT CENTRAT EN EL BURG DE SANT PERE (Recorregut nord)

Sortida des de la Portalada de Sant Pere Galligants – gir cap a l'est pel carrer de Santa Llúcia – gir cap al sud i ascens als Jardins de John Lennon – creuament de la muralla a l'alçada de l'església de Santa Llúcia – ascens a la muralla (observació del burg de Sant Pere i la muntanya de Montjuïc) – descens de la muralla a la confluència del carrer Pedret i pl. de Sant Pere (antic Portal de Sta. Maria) – gir cap al nord per la plaça de Sant Pere – gir cap a l'est pel carrer de la Rosa – Sta LLúcia i retorn a Sant Pere Galligants.

SEGONA PART: Construeix la casa d'en Pere Romaní

A les sales tallers del monestir de Sant Pere de Galligants, els alumnes procedeixen a realitzar la part més pràctica de l'activitat: Ara que ja sabeu tot el que cal saber sobre com devia ser la casa d'en Pere Romaní, es tracta que la representeu amb els materials virtuals i físics que teniu a la vostra disposició i que en feu una foto ben bonica, digna dels mestres d'obra que podríeu ser.

1. Material Digital : Utilitzar un programari amb el qual es puguin canviar les estructures fonamentals com les parets, les obertures i cobertes d'un habitatge de la Girona medieval
2. Material en fusta o plàstic: Reconstruir una casa medieval amb peces de fusta o plàstic (com els jocs de construcció "Exin castillos " en 3D)

BOTÀNICA

Fitxa del bloc temàtic

ACTIVITAT: BOTÀNICA

NIVELL EDUCATIU: ESO

TEMÀTICA: els tractaments i els espais assistencials medievals

LLOC: Monestir de Sant Pere de Galligants. MAC-Girona

DURADA: 2,5 hores

NOMBRE MÀXIM D'ALUMNES: Grup classe

OBSERVACIONS: Cal portar esmorzar, telèfon mòbil per treballar, calçat còmode i roba d'abric.

Descripció de l'activitat

Quins remeis creieu que utilitzaven els monjos del monestir de Sant Pere de Galligants per guarir les malalties? Coneixeu qui posseïa en l'antiguitat els coneixements sobre les plantes i els seus principis actius? Sabeu el nom d'algunes plantes silvestres que tinguin propietats curatives? A casa vostra utilitzeu alguna d'aquestes plantes com a remei casolà? Penseu que encara s'utilitzen molt aquests remeis més naturals o han estat substituïts per d'altres? Per què creieu que cal conservar el coneixement i la diversitat de les plantes silvestres?

Objectius

- Conèixer la història de la medicina durant l'edat mitjana.
- Saber qui practicava i tenia els coneixements mèdics en la societat medieval.
- Conèixer les institucions sanitàries i assistencials de l'època medieval.
- Reconèixer les plantes medicinals i les seves aplicacions en diferents camps.

Proposta d'itinerari-activitat

Descobrim l'etnobotànica medieval

Mitjançant cartografia, els alumnes s'han de poder situar i han de poder ubicar l'hospital, la farmàcia, els horts i altres espais assistencials de la ciutat de Girona. (Es pot fer a través de la cartografia del Grup de Recerques d'Història Urbana de Girona (HUG), dirigit per Josep Canal i integrat per Josep M. Nolla, Eduard Canal i Jordi Sagrera, o bé, es pot incorporar planimetria del Google maps o ortofotomapes del Servei Cartogràfic de Catalunya)

Aquí deixem aquests enllaços d'interès:

http://streaming.ajgirona.org:9090/hist_urbana/HUG_3.planol.pdf
http://www.pedresdegirona.com/separata_hospital_capellans.htm
http://streaming.ajgirona.org:9090/hist_urbana/HUG_9.pdf pàg.23

A cadascun d'els espais hi ha un codi QRS, on hi haurà la informació necessària per a poder contestar les preguntes referides als temes tractats:

- 1- Localitza i situa al plànol del burg de Sant Pere on s'ubicaven els següents espais: l'hospital dels capellans i els horts.
- 2- Quins d'aquests espais es conserven a l'actualitat? Tenen la mateixa funció?
- 3- Fes una fotografia dels elements anteriors que encara es conservin o dels nous espais o usos donats.
- 4- Com eren els horts dels monestirs? Què s'hi cultivava?
- 5- Per què creus que l'hospital dels capellans es construïa apartat del monestir?

- 6- Quins remeis creieu que utilitzaven els monjos als monestir per guarir les malalties?

Després de localitzar els diferents emplaçaments, l'activitat s'inicia als Jardins de John Lennon de Girona. Cada alumne té una fitxa que mitjançant un codi QRS s'enllaça amb un herbolari on hi apareixen els següents ítems:

- Localització i identificació de la sàlvia, el romaní, la farigola i camamilla i les seves aplicacions medicinals, cosmètiques...
- En quin moment s'haurien de recollir, en quina part de la planta tenen els seu principi actiu, conservació...
- Proposar alguns altres remeis o plantes medicinals d'ús actual.
- Fitxa de recull de dades. Dibuix de la planta o fotografia.

A continuació, amb un TIMERIME. Eix cronològic, dels avenços de la medicina, i sobretot, de qui eren els especialistes: Remeieres, fetilleres, barbers i monjos.

Davant de l'antic hospital amb un codi QRS els alumnes obtindrien la informació relacionada amb la història de la medicina i els especialistes que practicaven les tècniques curatives.

Descriurem com eren aquests hospitals i quina mena de tractaments podien dispensar.

Proposta d'activitat

Taller per NASSOS!!!!

A les sala tallers del monestir de sant Pere de Galligants, amb els ulls tapats, els alumnes hauran de reconèixer un seguit de plantes aromàtiques. Se'ls demanarà que expressin les sensacions que els produeixen: si són agradables o no, intenses, lleugeres, si els recorden alguna vivència relacionada amb la seva vida...

Hauran de respondre un qüestionari on hi aparegui:

- Amb quines plantes culinaries?
- Quines d'aquestes herbes utilitzaries per aromatitzar la teva habitació?
- Amb quines d'aquestes plantes es podria guarir un refredat?

A mesura que van fent el taller, s'explica als alumnes els diferents processats per obtenir els remeis: olis, essències, ungüents, cataplasmes, infusions, destil·lació....

Al final del taller es confeccionen una bosseta de decoració i aromàtica on aparegui el nom comú i científic de la planta i les seves propietats.

Posada en comú

Al finalitzar els quatre grups les respectives activitats dels seus blocs temàtics, ens retrobem tots els grups per fer una posada en comú.

Caldrà fer grups nous formats per un alumne de cadascun dels blocs temàtics, i cal avisar amb antelació l'alumnat que, en aquesta part, cadascú serà responsable d'explicar què han fet i a quines conclusions han arribat ja que no podrà comptar amb l'ajut de cap dels seus companys que estaran en altres grups.

Treball posterior a l'aula

Elaboració del conte

La tasca a desenvolupar s'ha de fer a través de la realització d'un treball en grup cooperatiu, per tant a l'alumnat se li demana:

- Recopilar tota la informació que s'ha obtingut, gràfica i escrita
- Exposar oralment el treball
- Debatre les conclusions entre els grups de treball
- Avaluació i coavaluació
- Redactar amb llenguatge narratiu una història de ficció amb continguts històrics verídics

També cal matisar que en l'elaboració del conte es pot prendre com a base la tècnica narrativa que es consideri: conte, crònica, còmic, reportatge periodístic, infografia, vídeo, animació, fitxer de so...

Cal recordar que al final de curs escolar hi haurà un concurs de tots els contes presentats. El conte guanyador obtindrà un premi.

Connexió amb altres matèries

Com a proposta de treball posterior també es plantegen una sèrie d'activitats relacionades amb les altres matèries curriculars com són les **Ciències Naturals, Ciències Socials, Matemàtiques, Llengua i Tecnologia**.

En el transcurs de l'activitat s'aniran donant algunes pistes a tall de recomanacions perquè els alumnes tinguin present que han de ser incorporades en el treball posterior.

Després d'haver comentat aquests materials amb el professorat de diversos instituts, ens hem adonat que l'aplicació del currículum varia d'un centre a un altre. També cal tenir present que la realització de les activitats es produeix en èpoques del curs ben diverses.

Com ho hem plantejat permet que cada membre del professorat interessat pugui escollir aquelles qüestions que més s'adiguin amb el currículum que està impartint en aquell moment o que vulgui repassar amb el seu alumnat.

OFICIS DEL BURG

Llengua

- Evolució dels noms dels oficis. Comparació amb la denominació actual. Argumentació i justificació dels canvis soferts.
- Noms de les eines pròpies de cada ofici, gremi o confraria.
- Noms dels productes i béns de consum que realitzava cada ofici.

Matemàtiques

- ¿Quantes hores de feina feia un menestral del segle XI al llarg de la seva vida?
- Cal esbrinar-ne l'esperança de vida, els anys laborals (a quina edat s'hi incorporava, a quina edat abandonava l'ofici, quina era la seva jornada laboral, hores que treballava al dia, dies que treballava a la setmana, setmanes que treballava al llarg de l'any...
- Comparar el resultat amb la feina d'un artesà del segle XXI.
- Possibilitat de comprovar les dades de fonts primàries.

Geografia i Història

- Els oficis medievals propis de la localitat del centre educatiu que no són recollits al burg.
- Localització de pedreres als voltants de Girona.
- Localització de pedreres als voltants de la localitat del centre.

Ciències naturals

- Animals dels quals s'aprofita la pell per a la realització de cuirs.
- Productes realitzats amb cuir.
- Substitució dels materials tradicionals per derivats del petroli.

URBANISME

Ciències Naturals (Geologia)

- Identificació dels tipus de roques

Matemàtiques

- Càlcul d'àrees i perímetres

Tecnologies

Lectura d'un plànol i un alçat sobre paper i digitalment

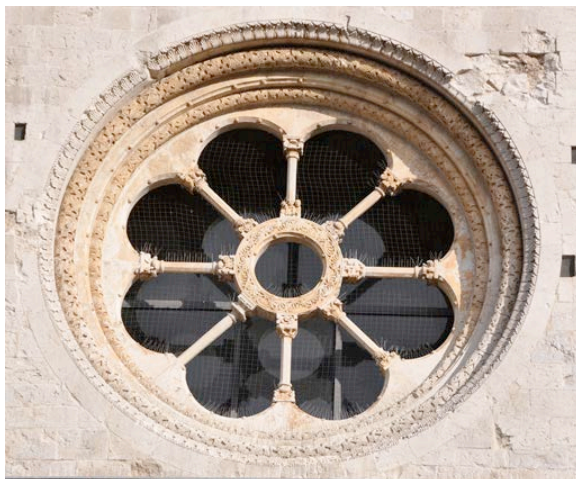
Construcció d'un edifici a escala

Llengua

- El conte i la llegenda com a gènere textual

Alguns exemples pràctics d'exercicis de connexió

1. La rosassa de la façana té un diàmetre total de 345 cm i el de la circumferència central mesura 102 cm. Volem adornar-la, envoltant tota la circumferència exterior amb un cordó de tafetà blau i la circumferència central amb cordó de vellut vermell. Quina longitud n'hem de comprar de cadascun?

Imatge de la Rosassa de Sant Pere de l'equip de treball de Gallicanti

2. Per acabar l'ornamentació voldríem tancar els espais buits amb vidre. El cercle central amb vidre de color vermell i la resta amb vidre blau. Calcula la superfície que necessitem de cadascun si els sectors entre columnes que han de tenir el vidre de color blau representen aproximadament el 60% de la superfície total de la rosassa.

3. Al segle XVI es varen recobrir els espais buits de la rosassa amb vitralls. Segons el contracte datat el 17 d'abril de 1521 es varen pagar al mestre Jaume Fontanet 43 lliures barceloneses per la seva feina. En el moment de signar el contracte se li varen lliurar 12

lliures en concepte de paga i senyal. Per tal d'assolir aquesta quantitat -i sempre segons el contracte- el prior va pagar 2 ducats, mossèn Pere Rafel Domanech 3 ducats, l'almoiner i mossèn Johan Thomas 1 ducat cadascun, i l'abat la resta. Amb l'ajut de la taula de la imatge, calcula quants ducats va haver de pagar l'abat per completar el total de 12 lliures barceloneses.

Comprovant de pagament ubicat a la biblioteca del MAC-Girona a Pedret

4. El claustre té forma de rectangle perfecte de 19 m x 16,5 m. La superfície coberta, pels arcs i la volta és de 234,96 m². Quina superfície els quedava als monjos per poder veure el cel?
5. Si el gruix del basament és d'un metre aproximadament, podries calcular quina és l'amplada de cadascun dels quatre passadissos?
6. A la motllura sota el teulat de l'àbsis septentrional hi veuràs intercalades pedres de colors diferents. Podries explicar-ne l'origen geològic?
7. Fixa't en els carreus que s'han utilitzat en la construcció de l'església. Explica'n l'origen geològic.
8. Busca informació sobre els molins.
- Fes un esquema del seu funcionament, explica quines eren les parts més importants i quina funció tenia cadascuna.
 - Com s'obtenia l'energia necessària per fer moure tot el mecanisme? Quins intercanvis d'energia es produeixen al llarg de tot el procés? Hi ha pèrdues d'energia? Penses que són grans o petites? A què deuen ser degudes?
 - Explica els diferents tipus de molins: fariners, batans, fargues...

9. Dintre del burg de St. Feliu hi trobem els banys, per cert, poc utilitzats per la població a l'edat mitjana. Els banys que construïen els musulmans mantenien una estructura molt similar a la de les termes romanes. Fes una recerca i busca la informació que et permeti
- a) Fer un esquema del seu funcionament, explicar quines eren les parts més importants i quina funció tenia cadascuna.
 - b) Explicar com s'aconseguia escalfar les estances.
 - c) Com s'obtenia l'energia necessària per mantenir-les calentes i escalfar l'aigua necessària per als usuaris?

BIBLIOGRAFIA

Publicacions

Decret 143/2007 de la Conselleria d'Educació de la Generalitat de Catalunya de 26 de juny de 2007.

Abbaye De Maredsous 1922

Abbaye De Maredsous (1922) *Une Journée chez les Moines*. Paris.

Amblàs/Ocaña 2005

O. Amblàs i M. Ocaña (2005) *Pagesos, constructors i ferrers d'època medieval - Dossier didàctic*. Fundació privada l'esquerda

Amenós 2006

Ll. Amenós. (2006) *L'activitat i les produccions dels ferrers en el marc de l'arquitectura religiosa catalana (Segles XI-XV)*. Tesi doctoral.UB.

Amich/Sagrera 1998

N.M. Amich i J. Sagrera. (1998) *Algunes dades sobre la higiene i la salubritat a la ciutat de Girona en els segles XIII i XIV*. Annals de l'Institut d'Estudis gironins. Vol XXXIX

Banegas 2008

R.A. Banegas (2008). *L'aprovisionament de carn a Barcelona durant els segles XIV i XV*. Butlletí de la societat catalana d'estudis històrics, núm. 19.

Bolòs 2000

J. Bolòs. (2000). *La vida quotidiana a Catalunya en l'època medieval*. Barcelona.

Boyd 1990

A. Boyd (1990) *La vida en un monasterio medieval*. Akal historia del mundo para jóvenes. Monografías, 22

Calzada 1983

J. Calzada (1983) *Sant Pere de Galligans. La història i el monument*. Girona: diputació de Girona.

Camps i Camps 1995

M. Camps i M. Camps (1995) *Metgesses, metzineres i dones remeieres a la Lleida del segle XIV*. Gimbernat XXIV (p.103-112)

Canal et al. 1995

J. Canal, E. Canal, JM. Nolla, J. Sagrera. (1995) *Girona en el segle XIII (1190-1285). Cartografia i descripció de la ciutat medieval*. Història Urbana de Girona, Reconstrucció Cartogràfica. Plànol (pg 51-52)

Castells et al. 1989

N. Castells, N. Puigdevall i F. Reixach (1989). *L'hospital de Santa Caterina*. Girona

Eco 2007

U. Eco. (2007) *El nom de la Rosa*. Grup 62.

Farías 2009

V. Farías (2009) *El mas i la vila a la Catalunya medieval: Els fonaments d'una societat senyorialitzada (segles XI-XIV)*. PUV

Fañanàs 2012

M. Fañanàs. (2012) *La Bruixa de pedra*. Edicions 62

Freixes 1979

Freixes, Pere.(1979) *Girona medieval: muralles i ponts*. AIEG, Volum 25, núm. 1, 1979

Garcia 2002

Ll. Garcia Petit; J. Miret i Mestre; M. Teresa Miró i Alaix;G. Ribé i Monge, (2002) *Diccionari d'arqueologia*. TERMCAT, Centre de terminologia, Barcelona.

Grau 1997

M. Grau. (1997) *La judería de Besalú*. Girona

Grup de dones de la Bisbal 1996

Grup de dones de la Bisbal (1996) *Remeis de dona a dona*. Consell comarcal Baix Empordà i Ajuntament de la Bisbal

Hidalgo 2011

M.C. Hidalgo (2011) *Técnicas medievales en la elaboración del libro: aportaciones hispanas a la fabricación del pergamino y del papel y a los sistemas de encuadernación*. Anuario de estudios medievales 41,2.

Llorens 2011

J.M. Llorens (2011) *Sant Pere de Galligants. Un monestir al llarg del temps*. Museu d'Arqueologia de Catalunya – Girona

Monereo/ Duran 2002

Monereo , Carles, Duran, David; (2002) *Entramados. Métodos de aprendizaje cooperativo y colaborativa*, Editorial Edebé, Barcelona.

Museu d'Història de la Ciutat

Museu d'Història de la Ciutat. *Proposta temàtica: Oficis i gremis*. Girona

Padilla/Vila 1998

I.I. Padilla i J. Vila (1998) *Ceràmica medieval i postmedieval: circuits productius i seqüències culturals*. Edicions Universitat Barcelona

Pérez 1999

A.Pérez (1999) *El ius commune: artificio de juristes. Història del pensament jurístic*. Universitat Pompeu Fabra

Prats/Pericot 2008

J. Prats i Pons; J. Pericot i Dilmé (2008). *Guia. La muralla de Girona. Recorregut per les muralles, castells, torres, baluards, forts, reductes i portals*, Col·lecció Guies Urbanes 11, Ajuntament de Girona, Girona.

Pujolàs 2003

Pujolàs, Pere; (2003) *Aprendre junts alumnes diferents*, Editoril Eumo, Vic.

Schneider 1908

E. Schneider (1908) *Les heures bénédictines*. Paris.Société d'Éditions Littéraires et Artistiques

Sobrequés 1951

S. Sobrequés. *Censo y profesión de los habitantes de Gerona en 1462*. Anales del IEG. Vol. VI

Recursos d'internet**Ajuntament de Girona**

http://streaming.ajgirona.org:9090/hist_urbana/HUG_3.planol.pdf

http://streaming.ajgirona.org:9090/hist_urbana/HUG_9.pdf pàg.23

www2.girona.cat/ca/planol

Blogs

<http://oficisdeledatmedieval.blogspot.com.es/>

<http://harcajmv.blogspot.com.es/2013/10/la-fusta-i-la-construccio-les.html>

<http://oficisdeledatmedieval.blogspot.com.es/>

<https://unahistoriacuriosa.wordpress.com/tag/la-taberna-y-el-mercado-medieval/>

<http://elpenedesmedievaljb.blogspot.com.es/2011/08/els-picapedrers-o-mestres-de-cases.html>

<http://metode.cat/Revistes/Document/Metges-cirurgians-barbers-i-apotecaris>

<http://elpenedesmedievaljb.blogspot.com.es/>

<http://franciscojaviertostado.com/2013/04/08/edad-media-de-oficio-prostituta/>

Cercaterm

<http://www.termcat.cat/ca/Cercaterm>

Flora Catalana

<http://floracatalana.es/inici/inici.html>

Google maps i sites

<https://maps.google.es/maps/ms?msid=207299951169236607314.0004d5c8436e3b8877cf1&msa=0&ll=41.986578,2.826158&spn=0.002743,0.004592>

<https://www.google.com/maps/d/edit?mid=z0gDVGXkvY38.ksVydQVZF8B8&usp=sharing>

<https://sites.google.com/a/terrassa.epiaedu.cat/plantes-medicinals-i-p/historia/ edat-mitjana/baixa-edat-mitjana>

Lleida

<http://www.lleidatur.com/Portals/2/Publicacions/pdf/rev/20/16.pdf>

Monasterio de Piedra

<http://www.monasteriopiedra.com/noticias-del-blog/un-poquito-de-historia-los-monjes-medievales>

Pedres de Girona

http://www.pedresdegirona.com/muralles_0_1.htm

http://www.pedresdegirona.com/separata_santa_llucia.htm

http://www.pedresdegirona.com/separata_hospital_capellans.htm

Sàpiens

<http://www.sapiens.cat/ca/notices/2011/12/amb-mans-d-argila-1610.php>

<http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/2011/10/22/els-monestirs-a-l%E2%80%99edat-mitjana/>

<http://blogs.sapiens.cat/medievalistesenbloc/2013/10/08/anar-a-cal-notari-a-ledat-mitjana/>

UB

<http://www.ub.edu/duoda/diferencia/html/ca/secundario7.html>

Viquipèdia

http://ca.wikipedia.org/wiki/Peu_rom%C3%A0

https://ca.wikipedia.org/wiki/Cuina_medieval

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Blanquer>

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Pag%C3%A8s>

CRÈDITS

Idea i producció del projecte educatiu

Carme Baqué Pons – Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona
Lada Servitja Tormo – Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona
Gerard Carrión Masgrau – Camp d'Aprenentatge d'Empúries
Carmen Iborra Domec - Camp d'Aprenentatge d'Empúries
Josep Càndid Miró Sellart – Escola les Mèlies de Vilafant
Josep Mª Cullell Sala – Centre de Recursos Pedagògics del Gironès
Mercè Ginès Sabras – Institut Montilivi de Girona
Sara de Haro Carrilo – Institut Puig Cargol de Calonge
Núria Pastor Gamero – Institut de Cassà de la Selva
Raquel Pujadas de Palol – Institut Montsacopa d'Olot
Xavier Sintes Norte - Institut Vidreres

Maquetació dossier: LaMantis

Amb el suport de:

Departament de Cultura – Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament – Generalitat de Catalunya